

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Gods onuitsprekelijke Gave

“Doch Gode zij dank voor Zijn onuitsprekelijke Gave”

2 Corinthe 9:15

Doch Gode zij dank voor Zijn onuitsprekelijke gave.

Die onuitsprekelijke Gave is Christus Jezus. Hij is de parel van grote waarde. In Hem is een onuitsprekelijke volheid van heil en genade. In Hem is een onnaspeurlijke rijkdom.

In de Heere Jezus is aan verloornen gegeven een Zaligmaker.

Als gij neerligt in het slijk der zonde, en niet weet, hoe er uit verlost te worden en ge wordt door die Jezus daaruit opgehaald, dan zijt gij zo veilig in Jezus' armen. Hij is een volkomen Zaligmaker, die geen half werk doet. Alles wil Hij zijn en alles wil Hij doen voor degenen die Hem niet kunnen missen. Hij heelt gebrokenen van harten, en Hij verbindt in hunne smarten, die in hun zonden en ellenden tot Hem zich ter genezing wenden.

Welk een onuitsprekelijke Gave is in Christus aan zondaren gegeven, want Hij voert ze terug tot de gemeenschap Gods; Hij verlost ze van de straf der zonde, van de macht der zonde, ja van de zonde zelf. En deze Christus zal niet rusten voor Hij al de Zijnen als Zijn bruid, zonder vlek en rimpel, de Vader heeft voorgesteld.

Deze gave is zó groot, dat velen, ziende op zichzelf, zeggen: “te groot voor mij, hoe zou zulk een onwaardige daar deel in kunnen hebben!” Maar nu is dit de heerlijkheid: het is een gave! Een gave van vrije *genade* aan mensen, die haar niet hadden verdiend, noch ook begeerd. Geen verdienste dus, maar louter ontferming treedt ons hier tegen. Hier bij Gods kerstgave, in de kribbe

van Bethlehem, draait de deur des hemels op hengsels van vrije genade. Zalig dan, wie als een bedelaar komt bij de kribbe, die keert zonder die Gave niet terug.

En die Gave is zó groot, dat de apostel er van zegt: onuitsprekelijke Gave! Ja, wie zou de waardij van Christus' persoon en werk ooit kunnen uitspreken? Zij gaat ons denken verre te boven.

*“Wie is 't, die ooit, in woorden,
al Gods heerlijkheên verkonden
zal?”*

Paulus getuigt hier met recht: “Gode zij dank voor Zijn onuitsprekelijke Gave”.

Hier geraakt ge in het hart van het evangelie: *Gode zij dank!* Dat begrepen die herders goed, ze keerden van Bethlehem terug “verheerlijkende en prijzende God”. Dat begreep de oude Simeon goed, en als hij zijn hoofd buigt over het Kind in zijn armen. looft hij *God-Drieënig*. Let op de oude Anna, ook zij verheerlijkte *God*. Ook Zacharias loofde “de innerlijke barmhartigheden onzes Gods”.

In Christus Jezus heeft God uitgestort al Zijn schatten van leven, liefde, almacht en wijsheid. En zo is er dan niets in de hemel noch op aarde, dat deze Kerstgave kan te boven gaan. Met deze gave is de onuitsprekelijke rijkdom van Gods ontferming uitgeput. Er is niets hogers. God heeft niets meer te geven. Dieper, wijder, volkomener kan God niet liefhebben.

Weet, in Zijn Zoon geeft de Vader Zichzelf. In het Kindeke Jezus openbaart Hij Zijn Vaderhart. Daar bij de kribbe van Bethlehem, in het vleesgeworden Woord, buigt God de Heere zó diep, dat Hij, tot het in zichzelf zo zondig en schuldig volk spreekt: “Ziet,

hier ben Ik, ziet, hier ben Ik!”

Wie zal deze liefde nu peilen? Wie zal haar prijzen naar waardij? Tot het geven van zulk een onuitsprekelijke Gave kan de milde Gever slechts worden bewogen door een liefde, die wij met recht goddelijk mogen noemen. Hier is dan ook het wonder der liefde, het wonder der eeuwen en der eeuwigheid.

Hier is een onuitsprekelijke Gave en een wondere milde Gever!

Maar dan zijn er ook zeer bevoorrechte begiftigden!

Neen, dat zijn geen Engelen. Hij neemt de Engelen niet aan, maar Hij neemt het zaad Abrahams aan!

Die beweldadigde begiftigden zijn dus *mensen*. In zichzelf zijn zij gans onwaardig. Zij zijn van nature opstandelingen, vijanden van God. Ja, zelf tegenstrevers en verwerpers van de onuitsprekelijke Gave. Onze ogen moeten dan ook worden geopend voor deze Gave en onze begeerten er voor opgewekt. Zalig wien dat mag gebeuren. Dan stijgt de bede op uit de ziel: o mocht die schat, die Gave, ook mijn deel eens worden!

Maar weet, *begeren* is nog geen *bezitten*. Doch als het begeren nu reeds een voorrecht is, wat moet dan het ogenblik niet zalig zijn, als ge van de Heere het geloof ontvangt, om daarmee als met een hand, Zijn onuitsprekelijke Gave aan te nemen en de Heilige Geest het verzekert aan het hart.

O, bidt de Heere om die genade des Heiligen Geestes, om dat onuitsprekelijke voorrecht om die onuitsprekelijke Gave, om die gezegende Heere Jezus, die beminnelijke Zaligmaker te kunnen en te mogen aan-nemen. Doodarm zonder deze Gave. Schatrijk met deze Gave!

Zeg mij, wie kan nu méér bezitten dan God-Zelf in Christus Jezus, Zijn onuitsprekelijke Gave? Wie kan zaliger zijn, dan zalig in God? Wie kan rijker gekleed zijn dan omhangen met de mantel der gerechtigheid, gekleed

met de klederen des heils?

Deze onuitsprekelijke Gave te bezitten, dat is kerstfeest!

Niet meer in staat over Hem te spreken vanwege de alles vervullende genade in Hem! Zóveel er van te ervaren, dat wij er maar weinig van kunnen zeggen!

O, wanden mijns harten, vol van Jezus! Zijn eeuwige liefde vervult mijn hart. Hier komt mijn ziele tot die zalige aanbidding met de apostel, dat ik als gezegende begiftigde eindig met de Gave in de Geve: "Gode zij dank voor Zijne onuitsprekelijke Gave!" Waarlijk, mijn overdenking zal zoet zijn! Ere zij de Vader! Ere zij de Zoon! Ere zij de Heilige Geest! Ere zij God-Drieëinig!

Wijlen Ds. N. de Jong.

Van de administratie

Dit nummer dat u nu ontvangen heeft, is alweer het laatste nummer van de 26e jaargang, het laatste nummer van ons blad in 1991.

De meeste van u hebben 24 keer Bewaar het Pand ontvangen en naar we aannemen, ook gelezen. Aan het einde van een jaar is het goed, dat we terugzien en ons afvragen, wat heeft het jaar dat bijna voorbij is, ons gebracht? Wat hebben we gedaan met alles wat we ontvangen hebben, wat we meegemaakt hebben, wat we gehoord,

maar ook met wat we gelezen hebben? Dat geldt dan ook ten opzichte van ons blad. Hebben wij ons voordeel gedaan met het gelezene? Heeft het ons veroordeeld, heeft het ons ontdekt aan onszelf, heeft het ons op de knieën gebracht, heeft het ons de weg gewezen die gegaan moet worden, heeft het ons gebracht aan de voeten van Hem, bij Wiens komst in het vlees we dezer dagen worden bepaald? Hebben we de Heere persoonlijk leren kennen en steeds meer leren kennen?

Vragen te over, maar waar we toch éénmaal een antwoord op zullen moeten geven. Laten we terwijl we nog zijn in de genadetijd toch dat ene nodige, de Enige Nodige mogen leren zoeken en vinden. Dat zou de grootste zegen zijn en die zegen wensen we al onze lezers, onze redacteur, onze commissieleden en de medewerkers van de drukkerij, van harte toe met de komende Kerstdagen en in het jaar 1992.

In de afgelopen weken ontvingen we f 137,50 aan giften en konden we 7 nieuwe abonnees inschrijven. Zowel voor de giften als de opgaven van abonnees hartelijk dank. Het blad bestemd voor mej. A. Busbroek, van der Heijdenlaan 92, 3705 EJ Zeist ontvingen we terug met de mededeling van de P.T.T. "vertrokken". Wie kan ons opheldering geven? Bij voorbaat dank. Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.s. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de redactie

1. **Jaarwisseling.** Dit is het laatste nummer van de 26e jaargang van ons blad. Het eerste nummer van de 27e jaargang zal D.V. verschijnen op donderdag 9 januari 1992. In het jaar dat nu bijna achter ons ligt zijn er ook vele vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand de weg gegaan van alle vlees.

Nederlandse Geloofsbelijdenis

30.

Door het geloof alleen

Het zal niemand verdrieten enkele malen met artikel 22 bezig te zijn. Integendeel zal het een vreugde zijn, voor wie hier telkens de kernzaken van het reformatorisch belijden ontdekt. Zij zijn toch lief allen, die door genade de eer van God, van de enige Zaligmaker,

Velen zijn in rouw achtergebleven. Er is veel gebeurd in de wereld. Ook in eigen omstandigheden kan er veel gebeurd zijn. Zo gaan we als de Heere ons nog spaart de komende weken in, mogelijk met vele vragen en zorgen. Er is veel onzeker. Maar de Heere regeert en Hij voert Zijn raad uit. Hij gaat door met Zijn arbeid tot zaliging van zondaren. Hij betoont Zijn trouw. Hij moge het in de komende weken wel maken en ook onder ons geven te verstaan wat we in de meditatie in dit nummer kunnen lezen, die jaren geleden geschreven is door een kind en knecht des Heeren, die enige jaren geleden mocht ingaan in de rust die er over blijft voor het volk van God.

2. School voor Dundas en Hamilton.

Het bestuur van de stichting Fonds Van den Heuvel-Majers besloot opnieuw een bedrag voor deze school beschikbaar te stellen, namelijk f 8.000,-, een koninklijke gift, evenals voorgaande jaren. Dat doet ons zeer goed. Hartelijk dank aan het bestuur van deze stichting.

Van deze gelegenheid wil ik gebruik maken om mede te delen dat ik nog een paar honderd cassette-bandjes heb met zang van twee koren van Gereformeerde Gemeenten in Canada, die uitgegeven zijn ten bate van de scholen te Dundas en Jordan Station (van de Ger. Gem.).

Van de zijde van de Gereformeerde Gemeenten zijn er in ons land meer dan een paar duizend bandjes aan de man gebracht. Onder ons nog slechts weinig, hoewel er toch vele lezers van ons blad families in Canada hebben. Kortgeleden kwam er nog iemand, die voor een trip over was, zes bandjes bij me halen. Dat was bemoedigend. Ze kosten f 20,- per stuk, uiteraard vermeerderd met verzendkosten. Wie neemt er een aantal af om ze in de omgeving aan de man te brengen? Wie wil voor zichzelf een bandje hebben? We zien uit.

B.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk
verschijnt eens in de veertien dagen

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Geest. Het geloof omhelst Jezus Christus met al Zijn verdiensten. In één zin was zoveel begrepen! Het ware geloof kwam er uit in zijn oorsprong, wezen, voorwerp en werkzaamheden. Het blijkt iedere keer, dat onze vaders op zo'n onvergelykelijke manier de geestelijke dingen hebben verwoord. We moeten ondertussen niet vergeten, dat het hier gaat - in dit gehele gedeelte - om de rechtvaardigmaking. Twee artikelen worden daaraan gewijd. Artikel 22 belijdt de grond van de rechtvaardigmaking, in Christus en Zijn verdiensten. Artikel 23 belijdt de inhoud van de rechtvaardigmaking, waarin deze dus "bestaat". Nu wordt hier van het geloof gesproken in verband met de rechtvaardigmaking. Zo staat het toch ook boven dit artikel geschreven: "van onze rechtvaardigmaking door het geloof in Jezus Christus". Het ware geloof mag zich Christus en Zijn verdienste toeëigenen. Dat behoort wezenlijk tot dit geloof. Daarin spreekt ook de geheel enige betekenis van het geloof, dat de Heilige Geest werkt in de harten van de Zijnen.

Ziet, die geheel enige betekenis van het ware geloof wordt hier nader uitgewerkt in het vervolg van artikel 22. We kunnen ook zeggen: de geheel enige betekenis van Christus en Zijn verdiensten. Die beiden, eigenlijk met het laatste vóórlop, zijn aan elkaar verbonden. Het kan nog anders gezegd worden: het gaat in dit vervolg om "door het geloof alleen", omdat het "door Christus alleen" is!

Laten we zo nauwkeurig letten op het gedeelte van nu: "Want het moet noodzakelijk volgen óf, dat niet al wat tot onze zaligheid van node is, in Jezus Christus zij: óf, zo het alles in Hem is, dat degene, die Jezus door het geloof bezit, zijn gehele zaligheid heeft. Nu, dat men zeggen zou, dat Christus niet genoegzaam is, maar dat er nog benevens Hem iets meer toe behoort, ware een al te ongeschikte Godslastering; want daaruit zou volgen, dat Christus maar een halve Zaligmaker ware. Daarom zeggen wij terecht met Paulus, Romeinen 3:28, dat wij "door het geloof alleen" of "door het geloof zonder de werken gerechtvaardigd worden".

Een ongeschikte Godslastering

Onze Nederlandse Geloofsbelijdenis weet van geen compromis als het gaat over de enigheid van het werk en de verdienste van Christus. Het was al beleden, dat het oprecht geloof "niets

anders meer buiten Hem zoekt". Hier kunnen de woorden onderstreept worden: niets anders. En bij de nadere uitwerking wordt het dilemma heel scherp gesteld: het is óf...óf. Of in Christus ligt niet alles óf het geloof heeft alles in Hem. Te zeggen, dat Christus niet genoegzaam is, en er dus nog iets toegevoegd moet worden aan Zijn verdienste, zou van Christus een halve Zaligmaker maken. Het zou een "ongeschikte Godslastering" zijn.

Het zijn woorden die het bij het galante christendom van velen in onze tijd niet zullen doen. Zij spreken liever niet in die stijl. Die naast Christus wat anders zoeken moet je een beetje vriendelijker benaderen. Doch hier spreekt het geloof, dat om de eer van Christus en om het behoud van zondaren niet anders kan én mag spreken. Het is dan niet tevél gezegd om van een Godslastering te spreken. God openbaart in Zijn Woord Christus als de enige en volkomen Zaligmaker. Wie daar iets van afdoet lastert God. Het raakt de Naam en de eer des Heeren! Laat u ook niet verkeerd leiden door het woord "ongeschikt". Je kunt het woord gebruiken voor een kledingstuk: een das bijv. die niet precies bij een bepaald pak hoort. Dat hoeft nog niet ergerlijk te zijn. Maar het is ook ongeschikt, als iemand bij het condoleren allerlei grappen zou maken. Dan is ongeschikt: ergerlijk. En zo zal het hier zeker verstaan moeten worden! Niet anders dan een ergerlijke Godslastering.

Het is hier de taal van hen, die door de strijd heen beproefd zijn. Zo lezen we in de werken van Luther de waarschuwing om zich ernstig te wachten voor elke leer, die Christus van Zijn eer als Zaligmaker berooft. "Als Hij alleen maar het begin en niet de voltooiing ook der zaligheid zou geven, draagt Hij de naam van Zaligmaker ten onrechte".

De Heidelbergse Catechismus belijdt bij de behandeling van de naam Jezus in Zondag 11 ongeveer dezelfde woorden. Het is van tweeën één: "of Jezus moet geen volkomen Zaligmaker zijn of die deze Zaligmaker met een waar geloof aannemen, moeten alles in Hem hebben, dat tot hun zaligheid van node is". En van degenen, die hun zaligheid en welvaart bij de heiligen, bij zichzelf of ergens elders zoeken, wordt gezegd dat zij niet geloven aan de enige Zaligmaker Jezus, Hem met de daad verloochenen ofschoon zij met de mond in Hem roemen.

Het woord "alleen"

We hebben het al opgemerkt dat hier aan elkaar verbonden zijn: "door Christus alleen" en "door het geloof alleen". Het is dan ook niet vreemd, dat hier verder staat: "Daarom zeggen wij terecht met Paulus, Romeinen 3:28 "dat wij door het geloof alleen" of "door het geloof zonder de werken gerechtvaardigd worden".

De achtergrond van dit gedeelte is de strijd tegen Rome. Juist het woord "alleen" is voor de Roomse leer onaanvaardbaar. Rome wil ook spreken van "gerechtvaardigd door het geloof". Intussen denkt het én over de rechtvaardigmaking én over het geloof anders. Voor de rechtvaardigmaking laat de Roomse kerk de werken meespreken. Het is niet de rechtvaardiging van de goddeloze. En het gelóóf is wel de wortel, het begin van de rechtvaardigmaking, maar dan zo dat het door de liefde tot activiteit moet voortgaan. Het geloof op zichzelf is maar een "kale boom", die nog opgesierd moet worden door de goede werken. Zo rechtvaardigt het geloof niet alleen maar het "door de liefde geformeerde geloof". Het geloof rechtvaardigt pas als er liefde en goede werken bijgekomen zijn.

Het is waar dat we vooral vandaag van Roomse zijde klanken horen, die naar het schijnt de reformatische belijdenis benaderen. Men zegt dat de Roomse opvatting het sola fide - alleen door het geloof - onderschrijft. Het geloven zou "de eigenlijke kern van rechtvaardiging" zijn. Maar men blijft leren dat het geloof door de liefde gevormd moet worden en dáardoor zijn plaats krijgt in de rechtvaardigmaking. Zo worden toch in feite de goede werken meebepalend voor het rechtvaardig-zijn voor God.

Zo spreekt Gods Woord niet van het ware geloof. Dat geloof is van het begin af aan de Christus verbonden. Het blijft niet zonder vrucht in de werken der liefde. Maar dat betekent nog niet, dat in die werken een grond tot vrijspraak zou liggen. Die is alleen maar in de gerechtigheid van Christus. Die alleen kan voor God welbehagelijk zijn.

De ontkenning van het "door het geloof alleen" is niet anders dan een ontkenning van Christus. Laten we echter bedenken, dat wat Rome leert onze hoogmoedige natuur niet vreemd is. Wij willen er van nature niet aan, dat God de goddeloze rechtvaardigt om niet. Wij zoeken, met de belijdenis van het door-het-geloof-alleen op de lippen, toch heimelijk een grond voor

God te bestaan in onszelf, in eigen vroomheid, eigen degelijkheid enz. Niemand die dat beter bestaat dan die het levend geloof in eigen leven kent. Door het ontdekkende werk van de Heilige Geest worden alle gronden buiten Christus en Zijn verdienste blootgelegd. Niets vanuit henzelf kan voor God bestaan in het gericht. Maar daar is dit zo 'n wonder in de weg van het ware geloof, dat er niets van henzelf bij mag, bij kan... bij hoeft! Alleen door Christus. Alleen door het geloof!

Romeinen 3:28

Hier wordt verwezen naar Romeinen 3:28. In de tijd van de reformatie is deze tekst veel aangehaald en besproken. Voor wie denkt aan de leer van de verdienstelijkheid der goede werken zal dit niet verwonderen. Zonder meer wordt hier in de rechtvaardigmaking alle verdienstelijkheid aan de werken der wet ontzegd.

Het verband spreekt van de onverdiende rechtvaardigmaking door het geloof. Rechtvaardig voor God kan iemand alleen zijn als er volkomen overeenstemming is met de Wet des Heeren. Een schuldig zondaar kan dat alleen zijn door het zoenoffer van Christus. Geen werken der Wet komen daarbij in aanmerking. Alleen het werk van Christus. Zijn bloedstorting. Het geloof ziet daarop, is betrokken op het bloed, het offer van Christus. Geloof sluit de werken uit. Zo komt de apostel Paulus tot deze woorden: "Waar is dan de roem? Hij is uitgesloten. Door wat wet? Der werken? Nee, maar door de wet des geloofs. Wij besluiten dan, dat de mens door het geloof gerechtvaardigd wordt, zonder de werken der wet".

Wat valt hier op? In de aanhaling van vers 28 wordt een woord gebruikt, dat in onze Statenvertaling niet staat: "alleen". Ook staat het niet in de oorspronkelijke Griekse tekst. Luther had dat woord wel ingevoegd in zijn vertaling van Romeinen 3:28: "Wij houden het nu ervoor, dat de mens gerechtvaardigd wordt zonder de werken der wet, alleen door het geloof". Door de Rooms en is Luther daar erg op aangevallen. Hij zou een schriftvervalser zijn door er een woord bij te voegen, dat er eigenlijk niet stond. Luther had daar wel een antwoord op: "Dit wist ik opperbest, dat in de Latijnse en Griekse tekst het woord "alleen" niet staat en de Papisten behoeften me dat waarlijk niet te leren. Het is waar dat deze letters "alleen", welke de ezelskoppen aankijken als een koe een nieuwe poort, er niet staan. Zij zien echter niet, dat de zin van de tekst daarvoor pleit en dat men ze moet gebruiken om de tekst in goed Duits over te zetten. Ik heb immers Duits en geen Grieks of Latijn willen spreken". Het was een taal, die sprak tot het eenvoudige volk in die dagen, dat de belijdenis van vrije genade liefhad. We mogen veronderstellen, dat de Nederlandse Geloofsbelijdenis, toen de Statenvertaling er nog niet was, gebruik gemaakt heeft van een vertaling, waarin de tekst van de Luther-Bijbel doorklonk. In ieder geval heeft onze belijdenis de zin van de tekst zo recht weergegeven. Alleen door het geloof, zonder de werken. Gelukkig, die er geen vreemde van is en de roem in enkele genade door het ware geloof kent: "k Roem in vrije gunst alleen!"

D. Slagboom.

Robert Murray MacCheyne

5.

Een waarschuwend prediking

We komen nu op de toon van indringende waarschuwing, die door heel de prediking van MacCheyne heenklinkt. "Wij dan, wetende de schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof".

Er gaat geen preek voorbij of het Koninkrijk der hemelen wordt ruim ontsloten voor allen die in Christus geloven. Maar tegelijk gaat er ook geen preek voorbij, of datzelfde Koninkrijk wordt met grote klem en in alle duidelijkheid toegesloten voor allen die zich niet bekeren. Dat gebeurt niet zomaar in een paar woorden aan het eind van

de preek, op de manier van: "Wie dit niet gelooft, gaat verloren"; nee, het gebeurt in woorden die niet voor tweeërlei uitleg vatbaar zijn en die de inslag van de prediking bepalen.

In een indrukwekkende preek over Ezechiël 21:9v: "Het zwaard, het zwaard is gescherpt en ook geveegd", spreekt hij de onbekeerde zondaar als volgt aan:

"Zo is de hel gereed iedere onbekeerde te ontvangen. Lang tevoren werd zij voor de duivel en zijn engelen bereid. Het vuur is bereid en zijn rode vlammen stijgen omhoog. Ach! hoe kunnen onbekeerden dan vrolijk zijn? (...)

Ja waarlijk, uw lachen is als het gekraak der doornen onder een pot, een vlam, die een ogenblik flinkt, en daarna eeuwige nacht en duisternis".

"Gij zijt niet slechts veroordeeld, het zwaard is niet alleen gereed, maar het kan u ieder ogenblik treffen. Uw hoofd ligt als het ware op het blok. Uw hals is ontbloot voor God, het scherpe zwaard is boven u opgeheven; kunt gij dan nog vrolijk zijn? Kunt gij uw geest bezig houden met tijdelijke aangelegenheden, met de dingen dezer wereld, met het vergaderen van schatten met bouwen en planten; daar in deze nacht uw ziel van u kan worden afgeëist? Kunt gij uw tijd doorbrengen met spel en vermaak, met schadelijke boeken en gezellige vrienden? Kunt gij uw uren na volbrachte arbeid doorbrengen in ijdel gesnap en een lichtzinnig gedrag, zonde op zonde hopen, en toorn vergaderend als een schat des toorns, als gij niet weet, wanneer de toorn Gods op eenmaal over u zal losbarsten?"

Diep bewogen met de verschrikkelijke toestand en toekomst van zijn onbekeerde hoorders, wil hij niets liever dan ze zó klem zetten, dat ze zich zonder uitstel zullen bekeren. "Waar wilt gij gaan? Gij moet sterven. Uw adem moet uitgeblazen worden. De ogen, die heden op mij zien, moeten zich in de dood sluiten; het hart, dat in uw boezem slaat, moet ophouden te slaan. En wat zult gij met uw ziel doen? Aan wie wilt gij de arme, naakte, schuldige en bange ziel aanbevelen, waarop Gods toorn rust? Geen der engelen zal het wagen dezelve onder zijn vleugelen te nemen. Geen rotsen noch hollen kunnen haar herbergen. Zelfs de hel zal geen schuilplaats zijn voor de toorn Gods. O! Weest nú wijs: "Bekeer, bekeer u, waarom zoudt gij sterven?"

"O broeders", roept hij uit, "indien gij uw toestand kende, zo zoudt gij opstaan en vlieden". En dan herhaal ik in dit verband een eerder gegeven citaat: "Ik verklaar u, dat ik mij dikwijls ontrouw gevoel als ik denk aan de koelbloedige wijze waarop ik tot onbekeerde zielen spreek".

Wat hebben alle dienaren des Woords, ook wanneer het over deze zware last (denk aan de lastbrief!) in hun prediking gaat, de gestalte nodig van Christus, van Wie MacCheyne opmerkt: "Toen Christus op aarde was, werd er gezegd, dat Hij toornig rond zag naar sommige zondaren, gegriefd zijnde door de verhardheid van hun harten. Daar hebt ge nu, wat gij zegt dat niet wezen kan. Hier hebben we dan nu

heilig misnoegen en heilig mededogen in dezelfde borst. De bliksem van een rechtvaardige vergramdheid en de traan van medelijden waren op hetzelfde ogenblik in Zijn oog. Dat is het echte beeld van de onzienlijke God”.

Wanneer dienaren van Christus persoonlijk naar het beeld van hun Zaligmaker vernieuwd worden, dan bestaat het eenvoudig niet, dat ze de gemeente wel eens even koud en warm de waarheid zullen zeggen, zodat men de indruk krijgt: hij komt pas werkelijk op dreef wanneer hij er de zweep over kan leggen. Nee, dan zeggen ze de waarheid “in Christus”, met een hart dat wel eens ineen kan krimpen onder wat het anderen moet verkondigen.

De kinderen in de preek

Dezelfde liefde en ernst, die heel zijn prediking doortrekt, vinden we ook terug in de wijze waarop hij de kinderen en de wat oudere jeugd aanspreekt.

Vaak wekt hij lokkend en nodigend op om vroeg de Heere te zoeken. “De jeugd”, aldus MacCheyne, “is een dag van genade.

Als gij tot Jezus wenst te komen om behouden te worden, is er geen geschikter tijd dan de jeugd (...) De jeugd gelijkt op het sappig, jeugdig geboomte, dat gemakkelijk in alle bochten wordt gebogen en opgroeit waarheen men het richt (...) De meeste mensen, die zich waarlijk bekeerden, werden bekeerd in hun jeugd. Overtuiging van zonde en van gerechtigheid wordt het gemakkelijkst in het jeugdig gemoed geboren”.

Hoe gunt hij hun het leven met Christus! “Als gij nu tot Christus komt en van de toorn wordt verlost, o dan zult gij eerst recht ondervinden, dat de jeugd de tijd der vrolijkheid is - de jeugd is de geschikste tijd, om de lieflijke vrede des gemoeds, de teerste gemeenschap met God, en de levendigste hoop der heerlijkheid te gevoelen”.

Maar ook tot de kinderen spreekt hij als een stervende tot de stervenden.

“Mijn geliefde jeugdige vrienden, iedere dag die gij langer in de zonde voortleeft, wordt u het terugkeren des te moeilijker”.

Toen binnen korte tijd twee kinderen van de gemeente door de dood werden weggenomen, sprak hij de kinderen in de kerk aan: “Kinderen, bekeert u nu, want jonge kinderen sterven. Deze pas gedolven graven zijn kleiner dan ze voor u zouden moeten zijn”.

Moge het zo zijn, dat ze onder ons in

de prediking niet uit het oog worden verloren: de kleintjes, die ook een woord van de Heere nodig hebben, dat in ernst en gunnende liefde gesproken wordt.

Israël

Met diezelfde ernst en liefde geeft MacCheyne in zijn prediking aandacht aan Israël.

Vaak begint hij een preek over een oud-testamentische profetie met aan te geven wat deze tekst betekent voor de toekomst van Israël.

Ik kan me niet aan de indruk onttrekken, dat dat onder ons nogal eens wordt overgeslagen - voor 't gemak, of omdat we geen oog hadden voor Gods plan met Israël?

MacCheyne noemt de bekering van de Joden, die nog komen moet, een gebeurtenis die leven aan deze dode wereld zal geven.

Hij weet ook, dat ze vijanden van het Evangelie zijn, maar tegelijk zijn ze beminden Gods. In zijn preek onder de titel “Onze schuld aan Israël”, gehouden na zijn terugkeer uit Palestina, zegt hij: “Het is waar, dat Israël voor een kleine tijd in de hand zijner vijanden gegeven is; maar niet minder waar is het, dat zij nog de beminden Zijner ziel zijn. Moeten wij hen dan niet even lief hebben, als God hen lief heeft? Zullen wij ons schamen dezelfde genegenheid te voeden, welke onze hemelse Vader hun toedraagt? Zullen wij ons schamen, dezer wereld niet gelijkvormig, maar Gode gelijkvormig te zijn in Zijn bijzondere liefde voor het verstrooide Israël?

Maar gij zegt: God heeft hen verworpen. Heeft God Zijn volk verstoten, dat Hij tevoren gekend heeft? Dat zij verre! Iedere bladzijde der Schrift getuigt tegen een dergelijk denkbeeld”.

Hun verwerping van het Evangelie en de vloek die op hen rust enerzijds en het feit, dat ze toch Gods beminden zijn anderzijds, is een sterke drangreden om

het Evangelie in de eerste plaats aan de Jood te verkondigen.

“Laat op de bodem uwer harten en op de banier onzer gezegende Kerk geschreven staan: “Eerst de Jood” en: beginnende van Jeruzalem”.

In het licht van de grote Dag

Zo kwam de stem tot ons van een dienaar van Christus, die sprak voor de eeuwigheid, in het licht van de grote Dag.

Een dienaar, die met het oog daarop zijn mededienaren toen en nu aanspoort:

“O mijn geliefden! Het is de plicht der leraars altijd te spreken met het oog op die verheven dag.

Dan zouden wij staan als Abraham, starende op de vlammen die uit Sodom opstegen; als Johannes, luisterende naar het nieuwe lied van de gouden harp van het nieuwe Jeruzalem. Zou dit de mensenvrees niet verbannen? Zou dit ons niet met sterke aandrang doen prediken?”

Lezer, waarheen bent u op weg? Bracht de prediking u aan de voeten van het Lam, Dat staat als geslacht? Hebt u door genade zicht ontvangen op dat nieuwe Jeruzalem?

Voor zichzelf wist MacCheyne waarheen hij op weg was.

Sprekend voor de eeuwigheid zong hij van de Eeuwige:

Gij licht ons voor, o Jacobs Sterre!

Hoe ook de dood zijn schaduw spreidt;

en hartverheffend wenkt van verre

het gouden strand der eeuwigheid.

Wat zullen w' eens verwonderd staren, als Gij daarginds ons 't welkom biedt!

Wat zullen wij met klank van snaren

U loven in het nieuwe lied!

P.D.J. Buijs.

Uit: Het oprecht gelovig aannemen van de beloften

In dit boekje schrijft Theodorus van der Groe het volgende over:

“Voor wie de beloften van het Evangelie zijn

Ten nutte van de lezer willen wij, met de hulp van de Heere Jezus, een staaltje daarvan nader behandelen, betreffende het rechtgelovig omhelzen en gebruiken van de geestelijke beloften van het

Evangelie. Mogelijk zal het ons nog wat meer licht kunnen geven in de voorgestelde zaken en ons doen zien van welk een groot gewicht die zijn in de godsdienst.

Wij weten dat de Evangelische beloften wijd openstaan voor al degenen die onder het Evangelie zijn; in zoverre, dat ieder recht boetvaardig en ver-

nederd zondaar deze door de Geest des geloofs niet alleen vrij mag, maar ook moet aannemen uit de goedertieren hand van Christus' genade en daarop geheel en alleen al zijn vertrouwen moet stellen. Het Evangelie is toch gelijk aan een rijke en volle winkel met allerlei geestelijke geneesmiddelen. Ieder arm en ellendig, ziek en gewond zondaar mag daaruit zijn eigen medicijnen, die hij nodig heeft, om niet gaan halen en kopen. De deur van de grote Heelmeester in Gilead is dag en nacht nooit voor hen gesloten. De Heilige Geest verzekert ons, aan het einde van de Bijbel (Openb. 22:17), dat de gezegende bronnen en fontein van de Evangelische beloften altijd openstaan voor ieder die slechts begeert van het water des levens te drinken en die zijn vermoeide en amechtige ziel daarmee wil laven. In het lichamelijke is het wat anders, de medicijnen te halen en die op de juiste wijze aan te wenden en te gebruiken voor zijn smartelijke kwalen, òf ze alleen maar te bekijken en in handen te nemen om er wat mee te spelen en ze onnuttig te vermorsen, ja, zichzelf groot kwaad ermee te doen en zijn gezondheid en leven erdoor in gevaar te brengen. Zo is het ook gelegen met de hemelse medicijnen van de Evangelische beloften. Wij kunnen die, door de genade van de Heilige Geest, oprecht gelovig omhelzen en gebruiken tot genezing van onze ziel, maar wij kunnen er ook gemakkelijk wat mee spelen met ons vernuft en onze ziel voor eeuwig erdoor bederven.

De beloften van het Evangelie zijn eigenlijk niet voor alle mensen, maar alleen voor de arme, verslagen zondaren, zoals ook de medicijnen eigenlijk alleen maar zijn voor zieken en gewonden. Indien een gezond mens die wilde gebruiken, dan zou hij ze toch maar misbruiken, al was het alleen maar, omdat hij ze niet nodig heeft. Ieder ding is immers bestemd en geschikt voor een bepaald doel. Doet men er iets anders mee, dan is dat in de grond toch maar het misbruiken. Maar als een onboetvaardig mens de beloften van het Evangelie wil gaan gebruiken, zonder een waar geloof, dan doet ook hij niet anders dan die misbruiken tot zijn verderf. De Heere Jezus, Die de Meester en de Uitdelers is van Zijn eigen beloften en van de daarin begrepen zalige goederen en weldaden, vermaant ons dan ook met de woorden: "Geef het heilige de honden niet, noch werpt uw paarden voor de zwijnen; opdat zij niet te eniger tijd dezelve met hun voeten vertreden en zich omke-

rende u verscheuren" (Matth. 7:6). Waarlijk, indien gij de heilige beloften van het Evangelie wilt geven aan een huichelaar, ze hem wilt toeëigenen en hem aannemen en houden voor een goed christen, let dan toch eens op hoe het misschien eindelijk met hem zal aflopen. Mogelijk zal hij na verloop van tijd die heilige dingen met voeten vertreden, als God hem zal laten varen en hem eindelijk, door de kracht van zijn snode begeerlijkheden en ingewikkelde zondewegen, geheel zal laten overweldigd worden. Dan zal hij, terwijl hij zich weer omkeert naar de wereld, waar hij toch thuis hoort, u en des Heeren volk wellicht zodanig bijten en verscheuren, dat het u en hen tot in de ziel zal smarten. Wees daarom altijd voorzichtig, wil de Heere zeggen, en zie wel voor uzelf toe, hoe gij handelt met de heilige paarden van het Evangelie en aan wie, of aan welke mensen in de wereld gij die geeft.

Ach, werden de heilige beloften van het heilig Evangelie, in deze tijd van diep verval in Gods Kerk, door velen maar niet zo droevig misbruikt; werden ze niet zo smadelijk ontheiligd en vertreden, nadat zij er eerst lang genoeg mee gespeeld en ze eindelijk onder hun voeten gelegd hebben! Vanwaar komen anders nu die vele schandelijke lasteringen en openbare ergernissen, die nu en dan onder ons voorvallen, tot bittere zielesmart en droefheid van de ware vromen in het land, tot blijdschap en gejuich van de satan en tot stijving en verharding van de goddeloze en wereldse mensen. Ja, ook tot een droevig struikelblok voor en hinder van zwakke, bekommerde zielen, die daardoor soms terechtkomen in de vreselijke zeef van de satan.

Vanwaar komt toch zo'n ijdel, bedorven, losbandig, vleselijk en wereldgezind leven en wandel, zoals men allerwegen, meer dan ooit tevoren, tegenwoordig bespeurt onder onze gereformeerde belijders, tot de hoogste oneer van God en tot onherstelbare schade en onuitwisbare schande van onze geheiligde religie? Ja, vanwaar ontstaat heden onder ons zoveel droevige onwetendheid, lauwheid, zorgeloosheid, hoogmoed, geveinsdheid en onboetvaardigheid, zo'n schrikkelijke verachting van de ware godzaligheid en van een preciese en tedere wandel? Dit alles kan immers niet genoeg beweend worden. Vanwaar, zeggen wij, ontstaat dit alles? Is het niet omdat de mensen in deze tijd zo'n gruwelijk misbruik maken van de heilige beloften der zaligheid en zich er reeds aan hebben

gewend de genade Gods te veranderen in de snoodste ontuchtigheid?

Wij moeten wel weten, dat het Evangelie aan sommigen zowel een reuk des doods ten dode is, als aan anderen een reuk des levens ten leven (2 Kor. 2:16). Wil het toch opmerken, waarde lezer, dezelfde Christus wordt door God in de wereld gezonden en daar gesteld tot tweeërlei geheel verschillende doeleinden, namelijk opdat velen van hen, die onder het heldere licht van het Evangelie leven, zeer droevig en rampzalig over Hem zouden vallen en voor eeuwig in het verderf storten. Doch ook opdat vele anderen door Hem zouden opstaan en gelukkig zouden worden genezen van de zware val der zonde, tot verkrijging van het eeuwige leven.

Laat ons dan toch niet menen, dat Christus alleen maar een Verlosser en Zaligmaker is en dat Hij geen andere naam heeft. Want Hij is toch ook zeker gezet, tot een val van zovele duizenden, ja miljoenen mond- en naamchristenen in de wereld. Doch zoals het met Christus Zelf is, zo is het ook gelegen met zijn Evangelie en met al de heerlijke en zalige beloften daarvan. Dezelfde beloften zijn ook velen tot een verschrikkelijke val en ook velen tot een gezegende opstanding, al naardat de beloften door hen behandeld en gebruikt worden en naardat zij er met hun smart en zinnen mee werkzaam zijn.

Indien wij deze heilige beloften met een waar en oprecht geloof aannemen en die, door de werking van de Heilige Geest, ootmoedig tot hun eigenlijke oogmerk komen te gebruiken, dan moeten zij ons ook zeker tot een reuk des levens ten leven zijn. dit kan niet anders, omdat het waarlijk levendmakende beloften zijn, die ons worden toegeëigend door de Geest des levens, die in Christus is".

Tot zover Van der Groe. Hij schreef dit in de voorrede in het vierde deel van de *Schatkamer van uitgelezene Godgeleerde verhandelingen door Ralph en Ebenezer Erskine*. De voorrede is nu opnieuw in hedendaagse spelling uitgegeven door uitgeverij Den Hertog bv, postbus 150, 3990 DD Houten, tel. 03403-73434.

De volledige titel is: Het oprecht gelovig aannemen van de beloften van het heilig Evangelie tot ontdekking van de tijd- en waangelovigen en tot bevestiging van de ware gelovigen. Het boekje telt 59 bladzijden en kost f 13,50.

B.

Oudvaders ten onrechte van Chiliasme beticht

1.

Met het naderen van het jaar 2000 hangt blijkbaar samen dat er wellicht meer als enige tijd geleden wordt nagedacht over de toekomst. Er zijn vele onzekerheden. We denken aan het dreigende (of feitelijk reeds plaatsgevonden) uiteenvallen van de Sovjet-Unie. Verder valt te denken aan de strijd in Joegoslavië. De vredesbesprekingen die gehouden worden tussen Israël en de arabische volkeren in het Midden-Oosten houden ook vele bezig. Wat zal het resultaat hiervan zijn? Welke gevolgen zullen de besprekingen hebben voor Israël en voor de omringende volkeren? Zal er werkelijk vrede komen? Zullen de wapens zwijgen en blijven zwijgen? Wat staat er allemaal in de toekomst te gebeuren? Wat zal er plaatsvinden op wereldniveau? Hoe ziet de toekomst van de Kerk des Heeren er uit? Er zijn er die een pleidooi voeren voor de verwachting van het duizendjarig rijk. Men verwacht dan een geheel andersoortige tijd dan de huidige. Men denkt dan aan een vreedrijk. De Kerk des Heeren zal dan niet verdrukt worden, alle strijd zal gestreden zijn en alle leed zal geleden zijn. Er zal volkomen vrede zijn. Men denkt aan een periode waarin het op aarde verguisde koningschap van Christus voluit openbaar zal komen.

Voor dit alles wordt meer dan eens een beroep gedaan op sommige zogenaamde oudvaders. Onlangs kwam mij een recensie onder ogen waarin dit eigenlijk ook werd gedaan. Het volgende werd in deze boekbespreking gesteld: "We vergeten niet dat onder de zogenaamde oudvaders verschillende chiliasten (aanhangers van de leer van een duizendjarig rijk) waren". In deze recensie wordt de gedachte aan een duizendjarig rijk wel als een afwijkende mening beschouwd, maar toch een mening waar ruimte voor zou moeten zijn. Het ligt niet in de eerste plaats in onze bedoeling verder op deze recensie in te gaan of de uitspraken gedaan in deze recensie te bekritisseren. Maar deze gelezen opmerkingen deden mij terugdenken aan een boek dat ik onlangs heb gelezen.

Het heet "De toekomstverwachting van de Nadere Reformatie in het licht van haar tijd". Het is geschreven door drs.

C.J. Meeuse. Het boek is de bewerking van een doctoraalscriptie voor prof. dr. O.J. de Jong aan de theologische faculteit van de Rijksuniversiteit te Utrecht.

Het is zeker de moeite waard enigszins uitgebreid bij de inhoud van dit boek stil te staan. Het blijkt namelijk een vrij algemeen verbreide gedachte te zijn dat er chiliasten te vinden zouden zijn onder de vertegenwoordigers van de Nadere Reformatie. Het wordt vaak gemakkelijk gezegd dat bijvoorbeeld Wilh. a Brakel een gematigde chiliast is. Ik denk dat velen van u dit weleens hebben horen beweren of het in een of meerdere geschriften hebben gelezen. Van Wilh. a Brakel is bekend zijn verklaring van het Boek der Openbaring achterin de Redelijke Godsdienst. Door

hier naar te verwijzen meent men voldoende stof te hebben om dit te kunnen stellen. Maar is het ook goed onderzocht? Is wel goed nagegaan wat men onder chiliasme ten tijde van de zogenaamde oudvaders verstond en is het dan inderdaad zo dat meerdere oudvaders van chiliasme beschuldigd zouden kunnen worden? Niet alleen Wilh. a Brakel wordt van chiliastische denkbepelden beticht. Men zegt en schrijft dit ook van andere vertegenwoordigers van de Nadere Reformatie. Er valt te denken aan G.C. Udemans, W. Teellinck, E. Teellinck, J. a Marok, J. Koelman, H. Witsius en Th. v.d. Groe. Is dat terecht of niet? Drs. Meeuse doet in bovengenoemd boek een onderzoek naar deze vraagstelling. In een aantal artikelen willen we de gedachtengang van drs. Meeuse weergeven en bezien of er een correctie nodig is op een tamelijk wijd verbreide gedachte dat er oudvaders zijn die chiliasten waren.

Ds. A. van Heteren,
Werkendam.

Kerkelijk jeugdwerk

3.

We gaan verder met de bespreking van de brochure die onder bovenstaande titel verscheen. We zijn toegekomen aan de korte weergave van hoofdstuk 7. **De relatie tussen de kerken en het jeugdwerk.**

De kerkeraad heeft ambtelijk opzicht over de verenigingen in de gemeenten. Dat wordt naar artikel 37, sub 1 van de Kerkorde vooropgesteld. Dan wordt nagegaan hoe het standpunt van de jeugdbonden vroeger was en hoe de CGJO er nu over denkt. Samenvattend zeggen de schrijvers van de brochure: "In haar houding ten opzichte van onze kerken wijkt de CGJO af van de kerkelijke en van de historische lijn. Dit wordt mede veroorzaakt door een eenzijdige uitleg van het woordje "vrij"". Vervolgens wordt aandacht besteed aan de LCJ. Dit hoofdstuk besluiten de schrijvers als volgt:

"Er is een klein raakvlak tussen de CGJO en ons als we pleiten voor vrij jeugdwerk in de zin van: ontstaan uit eigen wil. Ook ons werk is uit eigen initiatief ontstaan. Zo bekeken is ons werk misschien nog wel vrijer dan dat van de CGJO, bij haar kwam de aanzet van een predikant, bij ons kwam het uitsluitend van jeugdverenigingen.

Deze vrijheid wordt echter begrensd door het kerkelijk-confessionele karakter van het werk. Ze mag nooit ontaarden in ongebondenheid. Wat wij daarom willen is geen vrij jeugdwerk en geen meer gebonden jeugdwerk, maar *vrij kerkelijk jeugdwerk*. Vrij jeugdwerk, want we doen het zelf, op eigen initiatief. Kerkelijk jeugdwerk, want onze kerken bepalen onze grenzen".

8. De huidige kerkelijke situatie

In paragraaf 1. *De kerken en de CGJO* wordt gesteld, dat de kerken niet anders kunnen doen dan de CGJO en de LCJ op gelijkwaardige voet behandelen. In de volgende paragraaf 2. *De kerken en de LCJ* wordt het bestaansrecht van de LCJ verdedigd. "We zijn niet zomaar zonder meer" - zo lezen we - "opgedoken als alternatieve beweging naast de CGJO. Vele malen en op velerlei wijze hebben verontruste verenigingen en kerkeraden hun bezwaren naar voren gebracht. We ontkennen niet dat er daarbij hier en daar fouten gemaakt zijn, we betreuren dat. Helaas was er onvoldoende een luisterend oor voor de geluiden van verontrusting. Als de jeugd dan ten lange leste elkaar opzoekt en vindt, en zélf een alter-

natieve vorm van jeugdwerk van de grond tilt, menen wij te mogen konkluderen dat in grote lijnen de kerkelijke weg bewandeld is. We zijn dankbaar dat de synode in 1983 besloot de LCJ en de CGJO financieel gelijk te berechten. We proefden er een stukje erkenning van ons werk in".

Even verder lezen we: "Aan de andere kant moeten we helaas konstateren dat ook nu nog blijkt dat het besef van de noodzaak van ons werk, en het inzicht in de reden van ons bestaan nog niet in de volle breedte van onze kerken is doorgedrongen". Als pijnlijk voorbeeld wordt genoemd een artikel van ds. K. Boersma in De Wekker van 3 mei 1991. "Het is voor ons" - aldus de brochure - "onbegrijpelijk hoe iemand met een lange staat van dienst als jeugddeputaat er geen blijk van geeft dat hij inziet waar het nu in wezen om gaat".

In paragraaf 3. *Het jeugdwerk en de kerkelijke verdeeldheid* lezen we: "Wie vraagt naar de kern van het probleem in ons jeugdwerk, vraagt daarom impliciet naar de wortels van onze kerkelijke verdeeldheid".

In paragraaf 4. gaat het over *De brochure van jeugddeputaten*. Het gaat om de brochure: "kerkelijk jeugdwerk, wat is het anno 1989 in de Chr. Geref. Kerken en wat mag er van verwacht worden?" Er wordt kort op deze brochure ingegaan. Aan het slot wordt gezegd: "Samenvattend kunnen we zeggen dat we de brochure waarden vanwege het vele materiaal dat aangedragen wordt en de standpunten die weergegeven worden. De studie had echter aan waarde gewonnen wanneer uit de veelheid van informatie konklusies waren getrokken, iets wat nu grotendeels aan de lezer wordt overgelaten, en wanneer duidelijke aanbevelingen waren gedaan".

9. De structuur van ons jeugdwerk. Dit hoofdstuk geeft inzicht in de structuur. Aan het einde zeggen de schrijvers: "Het valt dan ook te verwachten dat in de komende tijd hier nadere besluiten over genomen moeten worden. De enige faktor die dit nog remt is het principe dat we altijd gehuldigd hebben, namelijk dat we geen formele organisatie willen worden zolang we nog met de CGJO in gesprek behoren te zijn. Omdat onze groei veranderingen nodig maakt, kunnen we dit principe niet eindeloos blijven huldigen. Het rapport van jeugddeputaten aan de synode van 1992, en de besluiten van die synode, zullen dan ook ongetwijfeld op onze

bestuursvorming van invloed zijn".

10. **Aktiviteiten.**

"Het geheel van het kerkelijk jeugdwerk omvat een groot scala aan activiteiten, die gezamenlijk bijdragen aan de realisering van het doel van dat jeugdwerk. Wanneer we de vorming als doel voor ogen houden, en ontmoeting, ontspanning en actie als middelen zien om dat doel te bereiken, dan staan ons een groot aantal instrumenten ter beschikking om dat in te vullen. Te denken valt daarbij aan de uitgave van studiemateriaal, kadervorming, het organiseren van landelijke en regionale bijeenkomsten en appèldagen, gezamenlijke (financiële) akties, maar ook aan activiteiten van de jeugdverenigingen zelf, die variëren van Bijbelstudie tot bejaarden bezoek, en van preekbespreking tot strandwande-

ling. De drie "lagen" in ons jeugdwerk (plaatselijk, regionaal en landelijk) kennen zo elk hun eigen activiteiten, die elkaar ook weer gedeeltelijk kunnen overlappen. Gezien de nadruk die we leggen op het belang van het plaatselijke en het regionale gebeuren, zal het niet verbazen als we hier ook het zwaartepunt van de activiteiten willen leggen. Een aantal zaken van algemeen belang wordt op landelijk niveau georganiseerd".

Er wordt vervolgens in vogelvucht een overzicht van de activiteiten gegeven. Hoofdstuk 11 gaat over **Financiën**. Een organisatie kan niet buiten financiële middelen. Daaraan wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed.

Er volgt nog hoofdstuk 12: **Epiloog**. Daarvoor willen we in het volgende artikel aandacht vragen. B.

Ds. B. Bijleveld

Dezer dagen stond deze bekende predikant 40 jaar in het ambt. We hebben hem leren kennen toen hij zijn intrede deed in Noordeloos, zijn eerste gemeente. We hadden vrij regelmatig contact met elkaar. Hij kwam ook wel bij anderen in mijn gemeente of elders in de omtrek, die ook tot mijn vriendenkring behoorden. Hij kwam wel eens met zijn vrouw wanneer een kind des Heeren bij ons was. Dan kwamen er ook wel anderen, die vertelden van de wegen des Heeren. Na vele jaren is collega en vriend Bijleveld verhuisd naar Bussum en weer jaren later naar Heerde waar hij nog staat en zijn jubileum heeft gevierd. We hadden graag onze belangstelling willen tonen, zoals hij dat een jaar geleden met zijn vrouw ook bij ons getoond had, maar dat was niet mogelijk. We hebben hem en zijn echtgenote schriftelijk gefeliciteerd, maar willen ook op deze wijze aandacht aan het belangrijke feit schenken.

Bij het gedenken is gesproken over de goedertierenheden des Heeren. Toen we dat hoorden kwam in gedachten wat een oude visser ons eens vertelde. Die visser was de vader van de nu al lang geleden overleden ds. Bokhorst. Vader Bokhorst was eerst knecht bij Ponstein, de vader van de latere en ook al lang geleden heengegane ds. Ponstein, die aan Bokhorst eens vertelde hoe hij in zijn leven ervaren had in grote nood, zoals het telkens herhaald wordt in Psalm 136. Bokhorst had toen zelf gedacht dat het er niet zo vaak hoefde te staan. Maar later was hij met een eigen schuit op de Zuiderzee in grote

nood gekomen. Het stormde en het scheepje dreigde te vergaan. Maar ten slotte kwam hij naar ik meen in de luwte van het Keteldiep. Toen was het in zijn hart: want Zijn goedertierenheid duurt in de eeuwigheid. Toen stond het er niet een keer te veel!

De Heere moge ds. Bijleveld en zijn vrouw verder gedenken, ambtelijk en persoonlijk en ten zegen stellen en doen leven bij de ervaring van de dichter van Psalm 136. B.

Jaarvergadering G.O.L.V. 1991

Deze wordt D.V. maandag 23 december 1991 gehouden in de aula VWO-afdeling s.g. "De Driestar", Ronsseweg 552, Gouda.

Drs. G. van Leijenhorst zal spreken over "Mag het iets groter zijn?" (schaalvergroting in het onderwijs)

Ontvangst om 9.30 uur - gratis koffie; aanvang 10.00 uur precies.

Het kan zeer verrijkend zijn om als collega's elkaar eens te ontmoeten en samen zich te bezinnen op recente ontwikkelingen in het onderwijsbeleid van de overheid. De jaarvergadering is daarvoor bij uitstek een geschikte gelegenheid. Het deed het bestuur goed, dat een deskundige op onderwijsgebied als drs. G. van Leijenhorst zich bereid verklaarde om op de vergadering te komen spreken. Dhr. Van Leijenhorst is voorzitter van de vaste kamercommissie voor onderwijs, zodat hij weet waarover hij spreekt.

Allen die onderwijs naar Schrift en belijdenis voorstaan, dienen op de bres te staan om de vrijheid van onderwijs in zijn volle breedte te verdedigen. Daarom doet het bestuur een dringend beroep op de leden en nodigt hen van harte uit om D.V. maandag 23 december naar Gouda te komen.

Gezinsgids

Het laatste nummer van deze gids voor het gezin is een dubbelnummer. Het heeft een omvang van 124 bladzijden, de omslag meegerekend. Het is een Kerst- en Oudejaarsnummer. We hebben er kennis van genomen en er zo een en ander uit gelezen en de rest doorgebladerd om een indruk te krijgen van de inhoud. Het blad was ons al jaren bekend. We lazen het toen er nog kinderen thuis waren. Het is een gezinsblad, dat voor alle gezinsleden wat wil geven. Er komen mooie artikelen in voor. We noemen met name het artikel over de stichting Ontmoeting, het interview met ds. A. Moerkerken en het artikel In gesprek met dokter Diny van Bruggen. Het artikel over Kerstsfeer kan ons niet bevredigen. Misschien zouden we meer opmerkingen kunnen maken wanneer we het blad helemaal gelezen hadden. We willen volstaan met het weergeven van de indruk, dat we nog te maken hebben met een positief christelijk blad.

De abonnementsprijs is f 47,50 per halfjaar. Men lette op de advertentie in dit nummer van ons blad. B.

Dagboeken 1992

Uitgeverij: J.J. Groen en Zoon, postbus 11031, 2301 EA Leiden, tel. 071-311661, b.g.g. 071-318883

1. **Bijbelsdagboek 1992** "Voor het hart en huis". Velen kennen dit boek. Verschillende kerkeraden, verenigingen en anderen delen het uit aan bejaarden. De meditatie is van de predikanten D.J. Budding te Elspeet, A. van Heteren te Werkendam, G.S.A. de Knecht te Barneveld en D. Rietdijk te Moerkapelle. Voor elke dag is er een meditatie van een halve bladzijde. Met het oog op ouderen is een groter lettertype gebruikt dan in vorige jaren. Daarom is ook het formaat wat groter. Dat is een verbetering. Het boek is fraai geïllustreerd. Van harte aanbevolen. De prijs is f 11,50.

2. **Honingdrippels 1992**. Deze kalender verschijnt al jaren ook in blokform en zo kregen we deze ter recensie. De meditatie is kort, de schrijvers zijn onbekend. Het boekje verscheen onder redactie van De Vriend van oud en jong. Als kalender wordt het al de 109e jaargang. Dat zegt heel wat, vooral in deze tijd nu er zoveel op de markt wordt gebracht, ook goede lectuur. Het boekje geeft de indruk weer de oude vertrouwde inhoud evenals vorige jaargangen te hebben. Laten we niet vergeten dat Paulus plant en Apollos natmaakt, maar dat de wasdom van de Heere is.

Het blok en de kalender kosten f 15,75 per stuk.

3. **Een jaar lezen in Johannes**, bijbels dagboek door J.C. Ryle

Dit boek is uit het Engels vertaald door Jan Hendrik van de Kamp. De schrijver is onder ons bekend geworden door de vertaling in het Nederlands van allerlei geschriften van deze Engelse prediker, die leefde van 1816 tot 1900. Achter in dit dagboek vinden we een levensbeschrijving van Ryle, die overgenomen is uit het boek van Ryle met overdenkingen, die vertaald zijn door ds. K. ten Klooster en ds. A. Baars en uitgegeven zijn onder de titel "Het hart van het christelijk geloof".

Wat Ryle schrijft spreekt aan, maant ook tot zelfonderzoek. Het evangelie van Johannes is rijk aan inhoud, maar het gaat er ook om dat we verstaan wat we lezen. De Heere geve dat dit dagboek velen tot zegen moge zijn. We denken aan de moorman die op de terugweg was naar zijn vaderland. Hij las de profeet Jesaja, maar verstond niet. De Heere zond Filippus om de moorman te onderwijzen. Dat onderwijs was hem tot grote zegen. We lezen dat hij zijn weg met blijdschap reisde.

Boekbesprekingen

Boeken van Den Hertog b.v., Postbus 150, 3990 DD Houten. Tel. 03403-73434

1. **Het Evangelie van de Persoon van Christus**, door Andrew A. Bonar

Dit boekje is uit het Engels vertaald door L.J. van Valen. Deze schreef ook een *Inleiding*, waarin hij een en ander vertelt over Bonar, die leefde van 1810-1892 en een vriend was van de bekende McCheyne en diens geschriften uitgaf. In een *Woord vooraf* zegt Bonar zelf, dat het doel van dit boek is om meer aandacht te schenken aan het

Het boek is als paperback uitgegeven en kost f 32,50.

4. **Een lied in de levensavond**, door prof. dr. W.H. Velema. Dit boekje bevat meditatieve gedachten bij het ouder worden over Psalm 71. Zo lezen we op de omslag. De uitgever schrijft in een begeleidende brief: "In dit boek bespreekt de auteur aan de hand van Psalm 71 het ouder worden, de gevolgen van het ouder worden en het geloof in de levensavond". De schrijver zegt zelf aan het einde van zijn meditatie: "We hebben steeds weer een vers overdacht. We keken als in een spiegel om ook iets van ons eigen leven te zien. Van Gods zorg en leiding, van Gods trouw en vergevende liefde".

De schrijver zegt veel goeds, maar we krijgen toch sterk de indruk dat hij veel te gunstig denkt over de gesteldheid van de ouder wordende of oud geworden mens. Het is erg, maar als de Heere de mens niet vernieuwt dan geldt van de oudere mens: oud en koud. Dat was in Davids dagen ook zo. David is een uitzondering op de regel. Hij was in zijn leven gelouterd door het lijden en kon zo in de avond van zijn leven getuigen zoals hij dat in Psalm 71 doet. Hij wordt het best verstaan door hen met wie dat ook enigszins het geval is. Je kunt ambtelijk meeleven met mensen die in rouw verkeren, een geliefde hebben verloren. Zulke mensen kunnen aanvoelen of iemand die meeleeft dat van harte doet uit eigen beleving of niet. Zo zeggen treurende meermalen.

Het gaat prof. Velema niet om een verklaring van deze Psalm van David, maar om meditatieve gedachten. Daar moeten we rekening mee houden. Het boekje telt 103 bladzijden en kost f 14,95.

B.

grote onderwerp dat in alle tijden de *Persoon van Christus* met Zijn werk verbindt, nl. het Evangelie van vrije genade. Hij schrijft ook dat het de Heere behaagde hem ertoe te leiden om zich op de Persoon van Christus te richten.

Het werkje bevat veel goeds. Het telt 75 bladzijden en kost f 15,90.

2. **Laat u met God verzoenen**, door Robert Murray McCheyne

McCheyne is jong gestorven. Hij heeft slechts enkele jaren het evangelie kunnen verkondigen. Hij blijft spreken door zijn geschriften. Daaruit blijkt hoe

indringend zijn prediking was. Daarvan legt ook dit boekje getuigenis af. Het bevat 28 korte overdenkingen. M. Krijgsman vertaalde het en schreef ook een *Ten geleide*, waarin we een en ander over het leven en het werk van deze Schotse prediker uit de vorige eeuw kunnen lezen. We bevelen het werkje van harte aan. Het telt 122 bladzijden en kost f 18,90.

3. **De Samaritaanse vrouw**, door Ralph Erskine

De geschriften van de Erskines zijn onder ons bekend en hebben terecht een goede naam. Al meer dan 2½ eeuw geleden is een begin gemaakt met het vertalen van hun werken in onze taal. De predikatie over de Samaritaanse vrouw verscheen voor het eerst in de *Schatkamer van uitgelezen Godgeleerde verhandelingen* in 1743. S. Houtekamer vertaalde deze preek opnieuw. Deze gaat over Johannes 4:29 en werd gehouden op 13 juli 1729, onmiddellijk na de viering van het Heilig Avondmaal te Dunfermline. De inhoud spreekt voor zichzelf. De Heere moge het lezen voor velen tot zegen stellen.

Het boekje telt 72 bladzijden en kost f 15,90.

4. **Christuskennis en de toegang tot het Heilig Avondmaal**, door ds. C.J. Meeuse

Ds. Meeuse hield voor een ambtsdragers-conferentie een inleiding over dit onderwerp, die de aandacht trok, met het gevolg dat zij later in de vorm van artikelen o.a. in *De Saambinder* werd opgenomen.

Er zijn meer geschriften over de toegang tot het Heilig Avondmaal geschreven en dit werkje zal het laatste niet zijn. Er blijkt uit dat het onderwerp veler belangstelling heeft en steeds weer aandacht vraagt. We vinden in dit boekje goede voorlichting. Onderwijs is nodig, maar ook de toepassende werking van de Heilige Geest. Daartoe moge de Heere ook dit werkje tot rijke zegen stellen.

Het telt 53 bladzijden en kost f 12,90.

5. **Noach, profeet in twee werelden**, door ds. J.H. Velema

De figuur van Noach heeft de schrijver de jaren door geboeid. Hij heeft over deze profeet gepreekt en meditaties geschreven. De neerslag van zijn arbeid vindt men in dit geschrift. De opzet was om de klemmende boodschap van Noach door te laten klinken in de dagen, die aan Christus' wederkomst voorafgaan.

Hieruit blijkt dat de opzet van dit werkje anders is dan van de werkjes die

we hierboven in het kort besproken hebben. Daar moeten we bij de beoordeling rekening mee houden. Velema vraagt onze aandacht voor deze profeet wiens werk en getuigenis ook in onze dagen van grote betekenis zijn. Dat laat de schrijver ons duidelijk zien. Dit boekje zal evenals andere publikaties van deze prediker zijn weg wel vinden.

Het telt 132 bladzijden en kost f 17,90.

B.

Boeken van Uitgeverij J.J. Groen en Zoon, Postbus 11031, 2301 EA Leiden, tel. 071-323310, b.g.g. 318883

1. **Studie-atlas bij de Bijbel**, door dr. Tim Dowley

Deze atlas bevat 30 kaarten in kleur, die evenveel geschiedenissen uit de Bijbel in kaart brengen, van Abraham tot de vroege kerk. De atlas is een uitstekend hulpmiddel bij persoonlijke of groepsgewijze studie van de Bijbel. Deze studie-atlas is een zeer nuttige uitgave, die stellig door velen aangeschaft en gebruikt zal worden. De prijs is slechts f 9,95.

2. **Woorden uit het Woord**, door ds. D. Rietdijk

In dit boekje geeft de schrijver een korte toelichting op een veertigtal woorden en begrippen, die ons bekend in de oren klinken, zoals: aanroepen, aanvechtingen, Beeld van God, bekering, belijdenis van Christus, blijdschap enz. De schrijver gaat eerst na wat de Bijbel ervan zegt, daarna wat de belijdenisgeschriften ervan zeggen en dan stelt hij de vraag: hoe wordt dit ervaren? Elke toelichting beslaat ongeveer 2 of 3 bladzijden. Dat is natuurlijk te kort voor een diepgaande behandeling, maar de schrijver heeft wel getracht in het kort veel te zeggen en uit te lokken tot nader onderzoek. Daarvoor wijst hij naar de uitspraken van Gods Woord en de belijdenis.

Het boekje telt 112 bladzijden en kost f 19,95.

3. **Tussen Mij en U**, door ds. E.F. Vergunst en ds. G. Dekker-van der Kuil

Drs. Vergunst gaat in op de betekenis van de doop aan kinderen. Hij schrijft over 1. Kinderzegen, 2. de leer van de Heilige Doop, 3. Gods heilige ordening, 4. onder aanroeping van Gods heilige naam, 5. "Amen" zeggen, 6. de bediening van de Doop en 7. U zij de glorie. Daarin zegt de schrijver duidelijk dat en welke waarde de Doop heeft en welke zij niet heeft. Het blijkt nog

altijd noodzakelijk dat er onderwijs gegeven wordt omtrent de betekenis van de Doop. Zij bevestigt de waarheid van Gods Woord, de belofte van het evangelie, waarover ook de Dordtse Leerregels spreken.

Drs. Dekker-van der Kuil schrijft over *Leren en onderwijzen*: 8. opvoeden is levenstaak, 9. gave en opgave, 10. godsdienstige opvoeding, 11. ter afronding. We vinden daarin veel goeds, maar missen te veel de noodzaak van onderwijs omtrent de verloren staat van de mens en van de vernieuwing van het hart door de Heilige Geest. Ik denk nog wel eens terug aan de ernstige en liefdevolle wijze waarop mijn ouders hun kinderen daarin onderwezen en hen ook opwekten om de Heere te zoeken.

Men leze dit boekje als ouders en opvoeders en doe er zijn voordeel mee. Het telt 64 bladzijden en kost f 9,90.

B.

Boeken van uitgeverij De Vuurbaak, postbus 257, 370 AG Barneveld. Tel. 03420-10700

1. **Het spreekt niet vanzelf**, door ds. C. van der Leest.

Dit boekje bevat een bundel beschouwelijke en speelse teksten. Na de openingstekst volgen er 44 columns, elk van 2 bladzijden, naar onderwerp verdeeld over negen hoofdstukken over God, de toekomst, kinderen en ouders, de ander, omgaan met jezelf, leven, geschreven woord, kunst en beperkingen.

Op de achterzijde van de omslag lezen we, dat ds. Van der Leest lichtvoetig schrijft, maar tegelijk de lezer aan het denken zet. Dat is zo. We hebben het boekje met aandacht gelezen. Met veel kunnen we instemmen, maar we moeten wel constateren dat de geestelijke instelling van de schrijver anders is dan de onze. De schrijver heeft een opmerkelijke geest en weet onder woorden te brengen wat hij wil zeggen.

Het boekje telt 96 bladzijden en kost f 18,75.

2. **De Schotse kerkgeschiedenis**, door Gn. Werner.

In een boek van 120 bladzijden is het natuurlijk niet mogelijk om een enigszins volledige kerkgeschiedenis van Schotland te schrijven. Werner weet wel op een leesbare wijze veel over het reilen en zeilen van de kerk in dat land te vertellen. In de slothoofdstukken belicht hij de recente ontwikkelingen binnen de Free Church of Scotland. Deze kerk heeft ook gemeenten op

Prince Edward Isl. Dat is geen deel van de Verenigde Staten, maar is een provincie van Canada. Men leze het boekje. Het kan onze belangstelling voor de kerkgeschiedenis van Schotland gaande maken en ons uitnodigen ons in die geschiedenis te verdiepen. Het boekje kost f 22,75.

3. Duistere Middeleeuwen in het licht, door dr. F. van der Pol.

Dit boekje bevat de rede, uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van gewoon hoogleraar in de Kerkgeschiedenis voor 1650 en de Symboliek aan de Theologische Universiteit van De Gereformeerde Kerken in Nederland te Kampen op 31 januari 1991. Het is verschenen als Kamper Bijdrage XXXI. Het telt 60 bladzijden en kost f 16,90.

We hebben hier dus een gedegen werk van een hoogleraar die zijn arbeid als zodanig daarmee aanvangt. Hij zegt bijna aan het einde van zijn rede: "Ik heb getracht u de hoofdlijnen aan te geven van de belangrijkste aandachtspunten die in dit onderdeel van het mij toevertrouwde onderwijs en onderzoek aan de orde dienen te komen. Het doel daarvan is een verdere uitbouw van de kennis der Middeleeuwen binnen de gereformeerde opleiding tot de Dienst van het Woord".

Dat dit onderwijs en onderzoek van betekenis zijn is duidelijk wanneer we kennis nemen van hetgeen de hoogleraar in zijn rede zegt. De kerkgeschiedenis trekt nog altijd terecht veler aandacht. B.

Tussen geloof en aarzeling,

door Leona Liewwes en Hanneke Metz
Uitgeverij: Academisch Boeken Centrum, postbus 132, 2678 ZJ De Lier

Het boek gaat over een vergelijkend onderzoek onder circa 1000 leerlingen van Utrechtse Mavo-, Havo- en VWO-scholen. Het onderzoek zou hebben aangetoond dat het traditionele Godsbeeld volledig heeft afgedaan. Er is geen onderzoek ingesteld onder leerlingen van Reformatorische scholen. Daarvoor kreeg men geen medewerking. Jongeren verstaan de taal van het christendom niet meer. Zo lezen we in het persbericht van het Boeken Centrum. We kunnen het sterker zeggen, zoals het in Gods Woord staat, dat de natuurlijke mens niet begrijpt de dingen die des Geestes Gods zijn. Ze zijn hem dwaasheid en hij kan ze niet verstaan. De onderzoeksters nemen hun uitgangspunt in de gevoelens van jonge mensen. Het is natuurlijk wel van

belang te weten wat er onder jonge mensen in dit opzicht leeft of niet leeft en het is ontstellend te moeten constateren dat de dwaasheid en de onkunde ontstellend groot is. De onderzoeksters hadden alles kunnen en moeten toetsen aan Gods Woord. Daarin is ook het antwoord te vinden op de vraag wat er gebeuren moet om te komen tot het verkrijgen van rechte geloofskennis van God. We moeten allen terug naar het Woord des Heeren en we hebben allen nodig de zaligmakende, verlichtende werking van de Heilige Geest. De onderzoeksters staan niet op Schriftgelovig standpunt en daarom wijzen ze niet op de rechte weg. Ze beginnen met de jonge mens en ze eindigen met de mens. We hebben allen nodig dat we leren luisteren naar de Heere, Die beloofd heeft dat Zijn werk zal blijven doorgaan tot het einde toe. Daardoor is er verwachting dat ook in de toekomst jongeren de taal van het Christendom, dus de taal van Gods Woord, zullen blijven verstaan.

Met inachtneming van het bovenstaande kunnen we wel wat uit het onderzoek leren, ouders, leerkrachten, ambtsdragers. De Opperste Wijsheid zegt: Nu dan, kinderen, hoort naar Mij, want welgelukzalig zijn zij, die Mijn wegen bewaren, Spreuken 8:32.

Het boek telt 84 bladzijden en kost f 25,-, exclusief verzendkosten, te bestellen bij bovengenoemd adres.

B.

Israël, door ds. P. den Butter e.a.

Uitgeverij: Kok Educatief, postbus

130, 8260 AC Kampen. Tel. 05202-92555

Dit boek van 107 bladzijden bevat een bundel artikelen van verschillende schrijvers. De bundel is ontstaan n.a.v. de jaarlijkse studiedag van de studenten van de Christelijke Hogeschool "De Driestar". De titel van het boek spreekt voor zichzelf. In een *Woord vooraf* schrijft ir. M. Houtman, voorzitter van de centrale directie van "De Driestar" o.a.: "Deze bundel "Israël" is geschreven door scribenten die elk vanuit eigen deskundigheid en betrokkenheid een bijdrage aan de themadag gegeven hebben. De bijdragen zijn soms informierend, soms bezinnend, soms wellicht prikkelend tot tegenspraak. Zij vormen met elkaar niet één bepaalde visie op Israël. Dat was ook niet de bedoeling van de themadag. Juist door hun verscheidenheid stimuleren zij hopelijk tot verdere bezinning over wat wel genoemd is Gods geheim in de geschiedenis".

Aan de bundel werkten mee: ds. P. den Butter (Israël en de Bijbel), ds. G.H. Abma (Zending of gesprek?), ds. R. Boogaard (De positie van Israël in profetisch licht), dr. T. Brienens (Israël in de Reformatie en de Nadere Reformatie), drs. M. van Campen (Voetius en de Joden), ds. H.C. van Ierzon (De joodse liturgie), drs. C.J. Meeuse ("Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen!"), drs. D. Stav (De positie van de staat Israël in het Midden-Oosten), Rabbijn L.B. van de Kamp (Joden in Nederland), drs. R.

De Gereformeerde Landelijke Instelling voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg „De Poort”

vraagt voor een nieuw te openen
vestiging in Drachten een

PSYCHOLOOG/PSYCHOTHERAPEUT m/v

voor ± 28 uur per week

GLIAGG De Poort stelt zich ten doel ambulante geestelijke gezondheidszorg te verlenen, in het bijzonder ten behoeve van mensen die hun christelijke overtuiging in de hulpverlening betrokken wensen te zien. De stichting kent Gods Woord en de drie formulieren van enigheid als grondslag en richtsnoer voor haar werkzaamheden.

De medewerker dient op zelfstandige wijze behandelplannen op te stellen en uit te voeren. Gezien de diversiteit aan hulpvragen, is een breed scala aan methoden en vaardigheden gewenst.

Hij of zij is verbonden aan het team te Amersfoort en zal periodiek de teamvergaderingen aldaar bijwonen. Het team bestaat uit een psychiater, psychologen, een orthopedagoge en maatschappelijk werkers.

We zoeken iemand die instemt met doelstelling en grondslag van de instelling en die bereid en in staat is deze overtuiging op een evenwichtige wijze in het professioneel handelen tot uiting te brengen.

Personen met een vergelijkbare deskundigheid, of zij die hiervoor in opleiding zijn, worden eveneens verzocht te solliciteren.

Aanstelling geschiedt conform de aanwijzingen van de CAO AGGZ.

Inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij drs. A. Th. Hegger, teamcoördinator te Amersfoort (033-620049), of bij de directeur, dr. J. van der Wal (010-4261081). Sollicitaties binnen 14 dagen, te richten aan de directeur, Postbus 273, 3100 AG Schiedam.

Nafthaniël (Enkele beschouwingen over antisemitisme), mevr. N. Groen en R. Bodelier (Marc. Chagall) en mevr. F. Neter-Polak (Joodse muziek: een klankbeeld in woorden). Het boekje bevat veel om over na te denken. We wensen het in de hand van velen, bovenal dat het Israël en ons tot zegen zij.
Het kost f 19,90.

B.

STEUN DE GBS

GBS is de afkorting van Gereformeerde Bijbelstichting. Wat het doel van deze stichting is? het behoud en bevorderen van het gebruik van de Bijbel in de aan ons volk toebehorende Statenvertaling. waarschuwen tegen de Schriftkritiek en de stroom van moderne bijbelvertalingen. het verspreiden van betrouwbare vertalingen over de gehele wereld in samenwerking met de Trinitarian Bible Society TBS in Engeland. U kunt ons werk steunen door een gift over te maken op: giro nr. 1.355.824, penningm. GBS, Leerdam. U kunt zich ook aanmelden als donateur. U ontvangt dan vier keer per jaar ons blad Standvastig, waardoor u regelmatig wordt geïnformeerd over alles wat met het verspreiden van de Bijbel te maken heeft.

Opgave van volledige naam met adres en postcode in enveloppe (zonder postzegel) sturen aan:

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 2809, 4140 WB LEERDAM

FINANCIËLE ADOPTIE

Miljoenen kinderen worden bedreigd door ondervoeding en ziekten. Hun toekomst is uitzichtloos omdat zij niet naar school kunnen. Ook kennen zij de rijke boodschap van het Evangelie niet.

Als u hen steunt, ontvangen zij voedsel, kleding, onderwijs en komen zij bovendien in aanraking met het Evangelie.

**Geef voor hun toekomst!
Help mee en meld u aan
als sponsor!**

IS ER PLAATS AAN UW TAFEL VOOR DIT KIND?

STICHTING
REFORMATORISCHE
HULPAKTIE
WOORD EN DAAD

**WOORD
DAAD**

Postbus 560
4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830 - 24288
Postbank 30.20.900
ABN 50.98.11.566

**PLAATS UW
FAMILIEBERICHTEN
IN BEWAAR HET PAND**

Nog steeds geen lezer van de Gezinsgids?

Het kan zijn dat u de *Gezinsgids* nog niet leest. U heeft wel eens van het blad gehoord, maar U kwam er nog niet aan toe om de *Gezinsgids* eens "op te zoeken".

Daarom zijn wij op zoek naar U!

Om u een heel speciale aanbieding te doen: Voor de maand december heeft de *Gezinsgids* een speciaal Kerst- en Oudejaarsnummer gemaakt van liefst 124 pagina's in een prachtig, glanzend omslag!

Wij stellen hiermee iedereen in de gelegenheid om uitgebreid kennis te maken met dit unieke blad.

Wie zich nu abonneert op de *Gezinsgids* ontvangt het Kerst- en Oudejaarsnummer **geheel gratis**. Bovendien betaalt u voor het eerste halfjaar (tot 1 juni 1992) slechts f 39,50 (i.p.v. f 47,50). U ontvangt dan iedere veertien dagen de *Gezinsgids* van 64 pagina's in de bus.

Om U op de *Gezinsgids* te abonneren hoeft u slechts onderstaande bon in te vullen en op te sturen of als u vandaag nog belt, wordt de *Gezinsgids* vandaag nog verstuurd.

Ja

ik abonneer mij ook voor minimaal één jaar op de *Gezinsgids*. Ik betaal na ontvangst van de acceptgirokaart slechts negenendertig gulden en vijftig cent tot 1 juni 1992. (Daarna betaal ik de normale prijs van f. 47,50 per halfjaar). Ik ontvang per omgaande de *Gezinsgids* van 12 december geheel gratis.

Dhr./Mevr./Fam. _____
Adres _____
Postcode _____
Woonplaats _____

In open enveloppe zonder postzegel sturen naar: de *Gezinsgids*, afd. abonnementen, Antwoordnummer 1238, 3500 VE Utrecht.
Telefonisch uw abonnement opgeven? Bel 030-313377

BON

BON

Vakantie op Texel

Gezelligheid, rust, activiteit, ontspanning... U vindt het allemaal op "De Verrassing". Bel ons nu en reserveer een bungalow of stacaravan, voor uw vakantie in eigen sfeer.

Inlichtingen: 02220-18391

vakantiecentrum
De Verrassing
Oosterend, Texel

